

ENDOMETRİUM KARSİNOMLU HASTALARDA CA-125' İN TANI VE TAKİPTEKİ ROLÜ

İlknur AKÖZ¹, Seval ADANALI¹, Melahat ATASEVER¹

Endometrium karsinomunun tanı ve takibinde CA-125' in etkinliğini araştırdığımız bu çalışmada; ameliyat öncesi yüksek CA-125 düzeyinin, intraoperatif olarak hastalığın ekstrauterin yayılımına ışık tutmadığını; ancak ameliyat öncesi normal CA-125 düzeyinin, hastalığın uterus sınırlı olduğunun kuvvetli bir göstergesi olduğunu fakat rekürrens olasılığını önceden bildirmedğini; klinik nükslerin çoğunun yükselmiş CA-125 düzeyi ile birlikte olduğu halde vagen cuff rekürrensinde CA-125 düzeyinin normal olabileceği ve ileri evre endometrium karsinomlarında hastalığın evresi ile CA-125 arasında bir korelasyon olduğunu tesbit ettik.

Anahtar Kelimeler: CA-125, Endometrium Karsinomu

THE EFFECTIVENESS OF THE SERUM CA-125 FOR THE MANAGEMENT OF PATIENTS WITH ENDOMETRIAL CARCINOMA

In this study, we examined that the effectiveness of the serum CA-125 for the management of patients with endometrial carcinoma. We found that high level serum CA 125 which was found preoperatively was not an indicator to the involvement of the extrauterine structures with the tumor. However, preoperative normal level of CA-125 was a strong sign of the disease limited to uterus, but it was not shown possibility of the recurrence. Elevated levels of CA-125 accompanied most clinical recurrences with the exception of isolated vaginal vault recurrences. There was a correlation between advanced stage of the disease and the level of CA-125.

Key Words: CA-125, Endometrial Carcinoma

CA-125, epiteliyal over karsinomlu hastaların tanı ve takibindeki rolü iyi bilinen bir belirteçtir¹. CA-125'in over dışı genital malignitelerdeki değeri ise; ilk kez Niloff ve arkadaşlarının ileri evre endometrium karsinomlu hastalarda yükselmiş CA-125 düzeyine işaret eden yayınlarından sonra dikkat çekmiştir².

Bu konuda yapılan son yayınlarda, ileri evre veya metastatik endometrium karsinomlu hastalarda CA-125 düzeyinin yüksek olduğu; bu hastalarda kemoterapi veya hormonal tedaviye cevabın değerlendirilmesinde, hastalığın klinik seyri ile korelasyon gösterdiği; operasyon öncesi hastalığın yayılımı ile, takipte ise rekürrens olasılığı konusunda yol gösterici olduğu bildirilmektedir^{3,4}.

Biz bu çalışmada, endometrium karsinomlu hasta grubumuzda CA-125'in tanı ve takipteki etkinliğini araştırdık.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma, 1994-1999 yılları arasında Ankara Onkoloji Hastanesi Kadın Hastalıkları polikliniğine müracaat ederek, yapılan fraksiyone küretaj sonucunda endometrium karsinomu tanısı almış 62 hasta üzerinde yapıldı. Teşhis edildiğinde adneksiyel kitlesi olan vakalarda endometrium karsinomunun adneksiyel metastazı olmadığı, eş zamanlı over tümörü saptanan vakalar çalışma grubu dışında bırakıldı.

CA-125 düzeyi, monoklonal antikor tekniği ile immunoradyometrik olarak periferik kanda değerlendirildi. 35 IU/ml ve altındaki değerler normal olarak kabul edildi. Hastaların hepsine operasyon öncesinde ve postoperatif 3 ayda bir CA-125 tetkiki yapıldı.

Primer tedavi sonrası takipte; 3 ayda bir detaylı fizik ve jinekolojik muayene ile Pap smear, 6 ayda bir PA akciğer grafisi ve klinik olarak endikasyonu varsa ileri tetkikler (CT, sintigrafi vb.) ve rekürrens varlığında biyopsi uygulandı.

BULGULAR

Vakaların yaş ortalaması, 51.8 (42-63) idi. 1988 FIGO sınıflamasına göre vakaların evrelerine göre dağılımı; Evre I:24 olgu (% 38.7), Evre II:32 olgu (%51.6), Evre III:4 olgu (%6.4), Evre IV:2 olgu (% 3.2) şeklindeydi ve hepsinin patolojisi endometrial adenokarsinoma gelmişti. Vakaların ortalama izlenme süresi 28 ay (12-56) idi.

Çalışma grubumuz içinde klinik ve cerrahi olarak Evre I ve II olarak toplam 56 vaka vardı. Bunların 47'sinde preoperatif ve postoperatif CA-125 düzeyleri normaldi ve izleme süresi içinde rekürrens bulgusu saptanmadı.

Preoperatif olarak CA-125 düzeyi hafif yüksek (40, 53, 55 IU/ml) olarak saptanan üç vaka vardı. Bu üç vakada da operasyon esnasındaki değerlendirmede

¹. Ankara Onkoloji Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği Uzmanı

hastalığın uterus dışı yayılımı olmadığı saptandı. Postoperatif CA-125 değerleri normal seyretti ve izleme döneminde nüks saptanmadı (Tablo I).

İzleme dönemi içinde nüks gelişen 6 vaka vardı. Rutin kontrol içinde Pap smear ile saptanmış dört

Tablo I. Evre I ve II Endometrium karsinomu olgularında serum CA-125 seviyeleri

Klinik	Sayı	CA125	
		Normal	Yüksek
Nüks (-)	50	47	3
Nüks (+)	6		
Vaginal	4	3	1
Abdominal	1	-	1
Akciğer	1	-	1

vaginal rekürrensten sadece bir tanesinde CA-125 düzeyi yüksekti (200 IU/ml), bir akciğer metastazı (356 IU/ml) ve bir de abdominal metastaz (239 IU/ml) klinik ve radyolojik olarak tesbit edildi.

Evre III dört vakanın üçünde CA-125 düzeyi yüksekken (113, 210, 305 IU/ml) bir vakada 35 IU/ml olarak saptandı. Evre IV iki vakada ise CA-125 düzeyi (493, 1410 IU/ml) oldukça yüksekti.

TARTIŞMA

Literatürde klinik olarak lokalize endometrium karsinomu olarak değerlendirilen hastalarda saptanan yüksek CA-125 düzeyinin, hastalığın uterus dışına yayılımına işaret edebildiği bildirilmektedir⁵. Ancak biz çalışma grubumuz içinde preoperatif CA-125 düzeyi yüksek üç vakada intraoperatif olarak hastalığın uterusu sınırlı olduğunu tesbit ettik ve izleme dönemi içinde nüks tesbit etmedik.

Patsner ve arkadaşlarının, preoperatif normal CA-125 düzeyinin, hastalığın uterusu sınırlı olduğunun kuvvetli bir göstergesi iken, postoperatif rekürrens olasılığını önceden bildirmediğini yayınladıkları

çalışma⁶ ile uyumlu olarak biz de; preoperatif normal CA-125 düzeyi olan 47 hastanın hiçbirinde uterus dışı yayılım saptamadık. Ayrıca preoperatif normal CA-125 seviyesine sahip 6 vakada rekürrens gelişimi ile de; CA-125 düzeyinin, postoperatif rekürrens olasılığı konusunda değerinin olmadığı sonucuna vardık.

Aynı çalışmada; klinik nükslerin çoğunda yükselmiş CA-125 düzeyi ile birlikte olduğu halde önemli bir nüks olan vagen cuff rekürrensinde CA-125 düzeyinin normal olabileceği vurgulanmaktadır. Biz de dört vaginal cuff rekürrensinden sadece bir tanesinde artmış CA-125 düzeyi saptadık (Tablo I).

Evre I ve II endometrium karsinomlu 56 vakanın preoperatif tetkikinde üç hastada CA-125 yüksekliği varken, Evre III ve IV toplam 6 vakanın beşinde yüksek saptadık. Hastalığın evresi ile CA-125 arasında bir paralellik olduğu sonucuna vardık.

Kadın genital sistem karsinomaları içinde en sık görüleni olan endometrium kanserinin takibinde kullanılabilecek, iyi maliyet-etkinlik oranı bulunan bir testin hala olmayışı nedeniyle; daha geniş serilerle yapılacak çalışmalarla desteklendiğinde, CA-125 testinin bu hastaların tanı ve takibine ışık tutacağına inanmaktayız.

KAYNAKLAR

1. Niloff JM. The role of the CA-125 assay in the management of ovarian cancer. *Oncology* 1998; 2:67.
2. Niloff JM, Klug TL, Schaetzl E, et al. Elevation of serum CA-125 in carcinomas of the fallopian tube, endometrium and endoservix. *Am J Obstet Gynecol* 1984; 148:1057.
3. Patsner B, Mann WJ, Cohen H, Loesch M. Predictive value of preoperatif serum CA-125 levels in clinically localized and advanced endometrial carcinoma. *Am J Obstet Gynecol* 1998; 158:399.
4. Patsner B, Ten Hoppen DJ, Mann WJ. Use of serum CA-125 levels to monitor therapy of patients with advanced or recurrent endometrial carcinoma. *Eur J Gynecol Oncol* 1986; 10:322.
5. Patsner B, Orr JW, Mann WJ. Use of serum CA-125 measurement in posttreatment surveillance of early-stage endometrial carcinoma. *Am J Obstet Gynecol* 1990; 162:427.
6. Niloff JM, Knapp RC, Lavin PT, et al. The CA-125 assay as a predictor of clinical recurrence in epithelial ovarian cancer. *Am J Obstet Gynecol* 1986; 155:56.